

Ár 2013, föstudaginn 4.janúar, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Guðlaug B. Ólafsdóttir og Elísabet Júlíusdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 145/2012:**

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 23. ágúst 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 22. ágúst 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 28. ágúst 2012, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 17. október 2012. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 24. október 2012, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 19. nóvember 2012.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 18. Desember 2012 og 4.janúar 2013.

II.

Málsatvik.

Þann 5. mars 2008 var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 690.000 gefið út af A til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Sóknaraðili tókst á hendur sjálfskuldarábyrgð á láninu.

Þann 5. mars 2008 var skjalið „Lánsumsókn. Fylgiskjal með skuldabréfi X“ undirritað. Umsækjandi um lán að fjárhæð kr. 690.000 var tilgreind A og ráðstafa átti láninu til að greiða upp alla skuldbindingu á kreditkorti. Gert var ráð fyrir greiðslumati á skjalinu en reitir þess efnis eru óútfylltir.

Eftirfarandi kom fram á lánsúmsókninni: „*Ef skuldaábyrgð eða veð er sett til tryggingar fjárhagslegi skuldbindingu einstaklings, ber fjármálafyrirtæki samkvæmt “Samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga” (dags. 1. nóv. 2001) að meta greiðslugetu greiðanda, nema ábyrgðarmaður óski skriflega eftir því að það verði ekki gert. Samkvæmt samkomulaginu er þó ávallt skylt að meta greiðslugetu skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000,-. Þó er hjónum eða fólki í óvígðri sambúð heimilt að leysa fjármálafyrirtæki undan skyldu til greiðslumats, vegna ábyrgðar á skuldum hvors*

annars. Undirritaðir hafa kynnt sér efni upplýsingabæklings bankans um sjálfskuldarábyrgðir.“ Neðan við umræddan texta er skýrlega gert ráð fyrir að hakað sé við sérstaka yfirlýsingu ef ráðgert er að verja meira en helmingi lánsfjár til að endurgreiða önnur lán greiðanda hjá bankanum og ábyrgðarmanni hafa verið kynntar þær ráðagerðir. Þá eru samskonar reitir þar sem unnt er að haka við yfirlýsingar um að ekki sé óskað eftir greiðslumati eða að greiðslumat hafi verið framkvæmt og hvort niðurstöður þess bendi til að greiðandi efni skuldbindingar sínar eða ekki. Á umræddri lánsúmsókn hefur ekki verið hakað í neinn af þessum reitum og liggja ekki fyrir upplýsingar um að mat á greiðslugetu greiðanda hafi farið fram.

Þann 2. ágúst 2012 óskaði sóknaraðili eftir upplýsingum frá varnaraðila um það hvort greiðslumat hefði farið fram vegna umræddrar lánveitingar. Varnaraðili kvað þann 7. ágúst 2012, greiðslumat ekki hafa farið fram en þar sem upphafleg fjárhæð lánsins hefði verið undir kr. 1.000.000 væri ábyrgðin gild.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 22. ágúst 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að ábyrgð á skuldabréfi nr. X verði felld niður. Sóknaraðili kveður varnaraðila ekki hafa farið eftir samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga við umrædda lánveitingu þar sem greiðslumat hafi ekki farið fram, sbr. 3. gr. samkomulagsins. Bendir sóknaraðili á að hún hafi ekki hakað við þar sem ábyrgðarmaður afþakki gerð greiðslumats. Þar af leiðandi hafi varnaraðili átt að framkvæma og kynna greiðslumatið sem ekki hafi verið gert.

Sóknaraðili mótmælir því að hún hafi verið upplýst um rétt sinn og að undirritun á lánsúmsókn hafi falið í sér að ekki hafi verið óskað eftir greiðslumati. Um sé að ræða staðlaða lánsúmsókn og beri hún með sér að hafa verið unnin í flýti og að engin kynning hafi farið fram. Ekki sé hakað við þar sem greiðslumat sé afþakkað. Varnaraðili hafi átt að láta fara fram greiðslumat og kynna sóknaraðila niðurstöðu þess.

Sóknaraðili bendir á að í athugasemdum varnaraðila sé hún sökuð um tómlæti með því að hafa ekki óskað eftir greiðslumati. Bendir sóknaraðili á að hún hafi ekki verið upplýst um stöðu sína sem ábyrgðarmaður fyrr en í ágúst síðastliðnum þegar aðalskuldari hafi vakið athygli hennar á því hvernig málum væri háttað með umrædda lánveitingu.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað. Bendir varnaraðili á að með vísan til yfirlýsingar þeirrar sem sóknaraðili hafi ritað undir á lánsúmsókn hafi hún verið upplýst rækilega um rétt sinn til þess að óska eftir greiðslumati og að lantaki hafi veitt leyfi til að henni yrði kynnt niðurstaða þess. Allt að einu hafi sóknaraðili undirritað yfirlýsingu sem skýrlega beri með sér að ekki hafi verið framkvæmt greiðslumat. Telja verði að sóknaraðili hafi þannig staðfest að ekki væri óskað eftir greiðslumati.

Vísar varnaraðili til þess að ekki sé vitað til þess að sóknaraðili hafi fyrr en með málskoti til úrskurðarnefndar undir lok gildistíma ábyrgðarinnar haft uppi staðhæfingar um annað, eða þegar lánstími skyldi vera liðinn. Varnaraðili telur að sóknaraðili geti ekki haldið því fram nú að vilji hennar hafi staðið til þess að

greiðslumat yrði gert í upphafi, einkum þegar litið sé til þeirra leiðbeininga sem hún sannanlega hafi fengið áður en hún hafi gengist undir skuldbindinguna. Bankinn telji þannig að við ábyrgðartökuna hafi ekki stofnast skylda til að framkvæma greiðslumat. Tómlæti sóknaraðila við það að halda fram hinu gagnstæða renni enn frekari stöðum undir þá túlkun, ásamt dómi héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-760/2012.

Varnaraðili byggir kröfu sína á því að reglum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga hafi verið fylgt í hvívetna við lánveitingar til sóknaraðila. Í ljósi þess beri að hafna kröfum sóknaraðila um niðurfellingu ábyrgðarinnar.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. X, útgefnu af A til FF.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, er undirritað af Samtökum banka og verðbréfafyrirtækja f.h. aðildarfélaga sinna. FF var eitt þessara aðildarfélaga og leiðir varnaraðili í máli þessu rétt sinn frá því félagi. Umrætt samkomulag tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggja fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Óumdeilt er að varnaraðili mat ekki greiðslugetu A, útgefanda skuldabréfs nr. X. Samkvæmt 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga var varnaraðila skylt að meta greiðslugetu A, enda óskaði hún ekki eftir því að greiðslugeta greiðanda yrði ekki metin. Ekki verður fallist á að staðlaður texti á skjalinu „Lánsúmsókn. Fylgiskjal með skuldabréfi X“ fullnægi því að vera skrifleg ósk um að greiðslugeta greiðanda verði ekki metin. Þvert á móti virðist nærtækasta ályktunin sem dregin verður af stöðluðum texta umsóknarinnar vera sú, að skjalið skuldbindi varnaraðila til að greiðslumeta lántaka ef ekki er sérstaklega óskað eftir öðru. Verður varnaraðili að bera hallann af því að slíkt greiðslumat fór ekki fram og þar með hver niðurstaða þess hefði orðið og hvort sóknaraðili hefði eftir sem áður gengist í ábyrgð fyrir A eftir að hafa kynnt sér matið. Er ekki unnt að jafna atvikum hér til þess sem fjallað var um í dómi héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-760/2012, enda skrifaði ábyrgðarmaður þar undir ábyrgðaryfirlýsingu en ekki lánsúmsókn með svipuðum texta og gat því vart dulist að greiðslumat færi ekki fram.

Fyrir liggur að sóknaraðila varð fyrst ljóst í ágúst 2012 að með réttu hefði átt að kynna henni greiðslumat á skuldaranum með tryggilegum hætti og að þetta kynni að hafa áhrif á greiðsluskyldu hennar. Í þessu ljósi telur nefndin sig ekki geta fallist á að sóknaraðili hafi sýnt af sér tómlæti sem leiði til þess að veðsetning fasteignar hennar verði látin standa.

Í ljósi alls framangreinds verður að telja að rétt sé að ógilda ábyrgð sóknaraðila á skuldabréfi nr. X, með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um sanningsgerð, umboð og ógilda löggæringa.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila, M, á skuldabréfi nr. X, útgefnu af A til FF er ógild.

Reykjavík, 4.janúar 2013.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Guðlaug B. Ólafsdóttir

Sérálit Elísabetar Júlíusdóttur

Þann 5. mars 2008 ritaði sóknaraðili, sem ábyrgðarmaður, undir bæði lánsúmsókn vegna skuldabréfs að fjárhæð kr. 690.000,- sem var skv. yfirskrift fylgiskjal með skuldabréfi nr. X, sem og skuldabréf nr. X að fjárhæð kr. 690.000,-. Á lánsúmsókninni kemur skýrt fram hvaða skyldur hvíldu á varnaraðila til að meta greiðslugetu lántaka samkvæmt Samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá 1. nóvember 2001. Verður að líta svo á að með undirritun sinni á bæði skjölin hafi sóknaraðili gengist í umrædda sjálfskuldarábyrgð og að sú staðreynd að ekki hafi verið hakað sérstaklega í reitina „Ekki er óskað eftir greiðslumati“ eða „Greiðslumat hefur verið framkvæmt og undirrituðum hefur verið kynnt niðurstaða þess í samræmi við það sem að neðan greinir:“ hafi ekki áhrif á þá skuldbindingu sem felst í undirritun sóknaraðila á skjölin. Verður að telja að sóknaraðila hafi verið gerð fullnægjandi grein fyrir skyldu varnaraðila til framkvæmdar greiðslumats á lántaka og að sóknaraðila hafi, þrátt fyrir að framangreind skylda varnaraðila hafi ekki verið uppfyllt, fallist á að gangast í sjálfskuldarábyrgðina og undanskilið varnaraðila frá þeirri skyldu að láta fara fram sérstakt mat á greiðslugetu lántaka, sbr. m.a. dóm Héraðsdóms Reykjavíkur frá 28. júní 2012 í máli nr. E-760/2012. Verður því ekki fallist á kröfu sóknaraðila um niðurfellingu sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. X.